

ВАЖЛИВІСТЬ ЕКСПОРТУ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У процесі здійснення ринкових реформ підприємства України, в тому числі і сільськогосподарські, одержали право самостійного виходу на зовнішній ринок. Вони мають змогу здійснювати всі види зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), що не суперечать чинному законодавству. Серед можливих напрямів ЗЕД особливе місце займає експорт продукції. Рішення про здійснення експорту вимагає глибокого і всебічного обґрунтування, оскільки недостатня його продуманість може призвести до серйозних економічних втрат. У контексті сказаного важливо широко використовувати досвід країн з розвинутою ринковою економікою, підприємства яких мають багату практику здійснення експорту. З метою залучення такого досвіду при написанні даного розділу використані окремі розробки Фінського інституту міжнародної торгівлі — ФІНТРА.

Мета експорту — збільшити збут продукції і підвищити доходність підприємства. Проте експорт не слід розглядати як єдину альтернативу тим складнощам, що виникають у підприємства на внутрішньому ринку. Експорт — це тільки один із можливих варіантів його діяльності. І лише порівняно з іншими варіантами можна зробити висновок про економічну доцільність чи недоцільність здійснення цього виду ЗЕД. Загальна тенденція світового розвитку — це інтернаціоналізація підприємств, яка характеризується вжиттям комплексу заходів по входженню їх до міжнародного бізнесу. Серед цих заходів для аграрних підприємств на сучасному етапі важливе значення має експорт продукції. Які ж причини спонукають підприємства, і не лише аграрні, звертатися до експорту?

Таких причин може бути багато, хоча для конкретного підприємства істотне значення можуть мати лише декотрі з них.

Негативно впливають на експортну активність підприємств ускладненість і часта зміна державних методів регулювання ЗЕД. На жаль, цей чинник діяв в

Україні впродовж усіх років з моменту надання підприємствам права самостійного виходу на зовнішній ринок. В 1997—1998 рр. процес правового вдосконалення ЗЕД продовжувався в напрямі її лібералізації і державної підтримки. Це дає підстави вважати, що у найближчому майбутньому негативна дія цього чинника буде призупинена.

Ускладнюють експортну діяльність недостатні знання про законодавчу базу зарубіжних країн, що регулюють імпорту товарів, а також відсутність інформації про кон'юнктуру зарубіжних ринків, низька оперативна проінформованість підприємств про зміни в митних процедурах країн — потенційних імпортерів.

Стримують експорт невисокі якісні характеристики товару через відсталість технології і низьку кваліфікацію персоналу. Експорт стає неможливим і тоді, коли товар хоча і відповідає світовим стандартам за якістю, але через значні витрати на його виробництво стає неконкурентоспроможним за ціною.

Розвиток експортної діяльності підприємств може стримуватися високими податками на доходи від ЗЕД, обов'язковим продажем державної частини валютної виручки, недостатнім сприянням з боку держави розширенню експортної діяльності через різні важелі економічного регулювання і підтримки, які могли б забезпечити одержання вітчизняними підприємствами економічних переваг над своїми конкурентами.

Істотний негативний вплив на експорт справляють торговельні бар'єри країн — імпортерів, які вводяться ними не лише з метою захисту свого внутрішнього ринку, але й нерідко з політичних мотивів.

Зваживши всі причини, що стимулюють і стримують експорт, підприємство може негайно відмовитися від нього або ж прийняти рішення про вихід на міжнародний ринок. Але це рішення є попереднім. Щоб переконатися в доцільності його остаточного прийняття, потрібно детально проаналізувати передумови експортної діяльності на рівні підприємства.